

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
РІК П'ЯТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля золотих воріт.
Телефон редакції 1453.
Телефон друкарні 1069.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1910

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 кв.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.	на 1 г.	на 1 н.	на 1 м.	на 1 т.	на 1 д.	на 1 г.	на 1 н.	на 1 м.	на 1 т.	на 1 д.	на 1 г.	на 1 н.	на 1 м.	
5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	0.65	0.35	0.20	0.15	0.10	0.05	0.03	0.02	0.01	0.01	0.01

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шосто місяців.
Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р., (27 кроп 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Крім закорд. читачі передплатують газету через поштомти, то платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.
Передплата приймається тільки з 1-го числа кожн. місяця.
За зміну адреси 30 коп.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більш статі, до друку негодні, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.
З приводу надісланих до газети віршів редакція не листується.
Просять авторів додержуватись правописю „Ради“.
Умови друкування опозиціоні:
За рядок петіту попереду тексту, або за його місце, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп.
За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платять за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

Нашим передплатникам.

На основі умов редакції „Ради“ з дирекцією української групи під орудою М. К. Садовського рокові передплатники „Ради“ і ті, що передплатили газету в розрочку, коли вони заплатали не менше 2 карб., мають право ходити на вистави трупни Садовського, театр „Грамотности“ по зменшеній ціні. Правила, що регулюють це право х. д. передплатників „Ради“, такі: Оповістки по зменшеним цінам для х. д. передплатників „Ради“ відбуваються раз на тиждень, по четвергах.
В ці оповістки уміщують всі новини репертуара.
Щоб дістати благи на виставу, х. д. передплатники „Ради“ показують в касу театру особливий квиток з талонами, які видаються з контори „Ради“. Кожний передплатник має право дістати ДВА МІСЦІ в партері або ЛОЖУ. Позагороднім передплатникам талони на ці вистави висилаються заказною бандеролою, коли буде виплачено 10 коп. гришки чи марками.

ЦІНА МІСЦЯМ:

Театр „Грамотности“	Звичайна.	Для передплатників.
Ложі	5 р. — к.	3 р.
Партер 1 ряд	2 р. 10 к.	1 р.
2 "	1 р. 60 к.	80 к.
3,4 "	1 р. 40 к.	60 к.
5 "	1 р. 20 к.	50 к.
6,7 "	1 р. — к.	50 к.
8 "	— 80 к.	50 к.
9 "	— 70 к.	50 к.
10 "	— 60 к.	40 к.
11,12 "	— 55 к.	40 к.
13 "	— 55 к.	40 к.
14 "	— 55 к.	30 к.

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Велика Підвальна вул., д. 6, біля Золотих воріт. Телефон 1458.
Редактор М. Павловський. Видавець С. Чикаленко.
482—76

В. ВИННИЧЕНКО.

„Третя книжка оповіданнів“

продається в кращих книгарнях Києва, Полтави, Харькова і др. міст.

ЗМІСТ КНИЖКИ: I Момент. II. Глум. III. Рабини справжнього, IV. Записна книжка, V. Куля, VI. Кумедія з Костем, VII. Щось більше за нас, VIII. Зина.

Стор. 188. СКЛАДИ ВИДАННЯ: „Українська Книгарня“, Бозан., 8. Книгарня „Л. Н. В.“ В. Володимир., 28.

ЦІНА 80 КОП. ☆ ☆ В КИЇВІ. ☆ ☆

27—1345—4

Швидко АПРОПАН

летить правдива вістка—що найбільший вибір Грамофонів, Патефонів (од 8 до 250 руб.) пластинок до них (од 65 коп. до 15 руб.) можна знайти тільки в музичному магазині

Г. І. ІНДРЖИШЕК,

Київ, Хрещатик № 41, белетаж. нд.ор.—1409 8

Фабрики цементових дахівок.

Машини до промислу дахівкою, як також до виробів бетонових, оливу, фарбу і цемент, машини рілничі, насіння і штучний гвій доставляе в найбільшій кількості і по найкращим цінам тільки у ІВАНА ЧУПРЕЯ, в КОЛОМІ, ГАЛИЧИНІ, АВСТРІЯ.

Всякими поясненнями служу дуже радо і безплатно.

16.1409.11

У ВАРШАВІ

передплатувати „РАДУ“ на такв-же умовах, як і в конторі газети, можна у власного агента Гр. К. Степури. Там-же приймаються на вигідних умовах замовлення на оповістки для „Ради“. Адреса: Варшава, вул. Новий Світ, д. 62, м. 26. Телеф. 141,68.

ЦІНА ГАЗЕТИ

„РАДА“

на один місяць

65 коп.

Од контори.

Сьогодні розіслано простою бандеролою безплатний додаток до „Ради“ словник В. Дубровського цим передплатникам:

Азовська—№ 11456. Бакун—№ 11534. Бердянськ—№ 1059. Богданськ—№ 424. Гладосин—№ 11485. Івано-Франківська—№ 11500. Краснополя—№ 11232. Коквад—№ 12070. Москва—ред. „Юная Россия“. Новочеркаськ—№ 286. Орлов—№ 22. Пирятин—№ 11499. Рогово—№ 1200. Томашівка—№ 11208. Чита—№ 873.

УВАГА: Хто з перелічених передплатників додатка через щось не одержить, просимо повідомити про це контору не пізній як через тиждень після одержання цього № „Ради“.

Театр б. Т-ва Грамотности.

Дирекц. М. САДОВСЬКОГО.

Сьогодні, вист. буде Галька, на 4 д. муз. Монюшка, перекл. на укр. мову М. Садовського, опери А. О. Н. С. Завтра, 11-го марта, 1) в ЛІПНЬОВУ НЦ, п'єса на 3 д. Горьківського, пер. з польськ. на укр. мову С. Тобілевич, 2) КУМ МІРОШНИК, жарт на 1 д. Дмитренка. Початок о 8 г. веч. Ціна місця звычайна.

1299 р. Відповід. реж. М. Садовський.

„Гвоздь“ сезону!!!

Величезні Сінемаграф

Великий Народний Театр

3-х з'єднаних біографів

„Велика Оаза“ „The Royal Vio“ і „Зв'язка“.

Парижської дирекції Jeanne Michel et Co.

Київ, Хрещатик № 58, другий поверх, пом. був. Індрижешка.

з 8-го по 12 марта, 1910 року:

БОЙОВА ПРОГРАМА, в 6 одій. з 4-ма сенсаційними драмами.

I. ЖИТТЯ КАРТЮЖНИКА, др. Маасона Борсегре. Дві особи: Д-ій Жаніне, арт. театру ФАЛІ-БЕРЖЕР. Д-ка Іларель; арт. театру РЕЖАН і маленька Делре.
КОНЯНУ ЗІЛІ (дуже смішно).
II. ЛІЦАРЬ КОРОЛЕВИ, трагедія початку XVII віку. Зайнявся (а. смішлив. фарс).

III. Нік Картер (ритуе дитину) Драма. (В фарб.) ЗА ВИШНЯМИ (ком. сцена).
IV. Трагичний маскарад, др. в фарбах.
Зайнявся з чотирма ногами (регіт без перерви).

Театр фактош одчинений з 4-х г. після полудня. Ціна поміри Тільки Парижська дирекція може дати найбагатшу програму за найкращу плату. Ціна місц. од 5 к. до 40 к. Ложі од 1 р. до 60 к.

Що-п'ятниці НОВА ПРОГРАМА.

Мід час сеансів і перера грає флотський оркестр з 16-ти душ під керів. від. капелди. В. У. Ертеля, котрим між иншим, буде виконано після кожн. сеанса соло на кришталіфоні.
3 пош. Директ. М. Петляров.

Товариство „Просвіта“ в Києві.

В суботу, 13-го марта, в театрі б. Т-ва „Грамотности“ відбудеться

КОНЦЕРТ

на спомин 49 роковин смерті ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. Реферат прочитає А. М. Черняхівська. Співатиме три хори: трупи М. Садовського, т-ва „Просвіта“ та хор студентів університету. В концерті візьмуть участь: артисти опери, музики та декламатори. Почат. у 8 год. Частина прибутку піде на пам'яті Шевченкові. Подробиці будуть в афішах.
Ціна місця бенефіса. Квитки продаються в касі театру.

АНОНС. Варшава.

Великий Український концерт-баль

відбудеться 16-го марта, 1910 року в театрі „ДОЛИНА ШВЕЙЦАРСЬКА“. Половина прибутку—на пам'ятник Т. Г. Шевченкові, половина—незаконним студентам-українцям університету. Беруть участь: М. В. Бредова, В. В. Вероді-Софійська, М. А. Дальмар-Пірієвська, М. І. Жук, В. А. Михайлів (скрипка), А. П. Левочин, К. С. Шинкович (декламация). Мішаний хор „Української Громади у Варшаві“. Виступають відомі кобзарі: І. Л. Кучугура-Кучеренко і Т. М. Пархоменко. Реферат: „Де-що про укр. народні пісні, історичні думи, кобзу та кобзарів“. Жи. ва картина з ош. „Ніч під Івана Купала“ („Королі“ танок. Бере участь весь хор). Стільові кюски, „Укр. ярмарок“. Танці. За найкраще жіноче українське убрання, рівно-ж і за найкраще виконання укр. танців—пріз: Роскіне видання Історія Укр.—Русі М. Аркаса. 6—1456—3

Зміна голови в Державній Думі.

Кризис в Державній Думі, з приводу одмови Д. Хомякова на далі головувати, скінчився. За голову обрано привідцю партії „Союза 17 октября“, д. Гучкова.

Голови перших двох Дум одностайно зо всією старшиною думською пыльно оберігали достоїнство молодого народного представництва з обох боків, з яких цюмо представництву могла загрожувати небезпека приниження його достоїнства: з боку бюрократії і самих членів Думи.

Що до останніх, то в першій Думі таких членів, які мали б на думці принижити тим чи иншим способом достоїнство молодого представництва, не було. Перші представники народні переступали через поріг Думи з почуттями побожності в душі. В другій Думі вже чимало набралось ворогів самого народного представництва, що час від часу дозволяли собі навмисне образити достоїнство Думи, щоб принижити її в очах людей.

Що до бюрократії, то вона з самого початку дивилася на Думу згорда і при всякій нагоді намагалася виявити свою власть над нею.

Головам і старшині перших двох Дум доводилося не мало покласти сили на те, щоб високо держати в своїх руках новий прапор народного представництва і не дати його запламувати.

І своє завдання вони виконали добре й з честю.

Зовсім не те треба сказати про голову і всю старшину третьої Думи. Мало не з першого дня існування третьої Думи, її повернено з високої палати, в якій творяться нові закони, з одного боку в місце сміховини і безуважних скандалів—чорносотенної аграрії з Пурішкевичем на чолі, а з другого—в місце, де бюрократія виявляла свою зневагу і погорду до самої ідеї народного представництва.

Ніхто так багато не спричинився до приниження і зганблення народного представництва, як сам голова

третьої Думи, вкупі зо всією старшиною її. І що далі тяглося головування Д. Хомякова з старшиною, то все нічє й ніжче падав авторитет Думи. Голова і старшина Думи неузгарні були захистити достоїнства високої палати від напасників з обох боків, бо самим їм бракувало справжнього почуття достоїнства народного представництва.

Чи зугарен буде підняти потоптане достоїнство російської Думи новий голова її, д. Гучков? Навряд. Новий голова за час своєї парламентської діяльності занадто яскраво показував своє справжнє обличчя, щоб можна було надіятися на його здатність підняти пошту до народного представництва. Не оборонить він його од наскоків Пурішкевичів і тим паче не захистить від натиску бюрократії, яку він звик завжди цілувати в руку. Безнадійність цю підкресляла і вся опозиція третьої Думи, зрікшись брати участь в обранні нового голови. При таких умовах головувати, коли більша половина членів Думи не подавала своїх голосів, навряд чи й можна. З одного боку ми тільки й вважаємо обрання голови Державної Думи за факт цікавий і значний,—що на голову обрано мужичкого вника і старовира.

Неароблає звідомлення.

Майже непомітно для громадянства переходить тепер у Державній Думі бюджет міністерства народного освіти. Ділову сторону питання й навіть нальзвичайно характерні для сучасного курсу промови міністра Шварца та його товариша Георгієвського одсунулись на задній план виступами Пурішкевича та зв'язаними з ними подіями. А тимчасом і сама по собі справа з бюджетом міністерства народного освіти варта б глибокої уваги. З по-за рекаційних буфонад Д. Маркова про те, що в аудиторіях по університетах треба поліційних приставів („для порядку“) насажати, або що чорносотенці—

це справжні люди поступу й науки—виглядає й де-що серйозне, на жаль, дуже близьке своїм змістом до цих клоунаських похвалок курського дворянина.

Між иншим для нас найбільшу вагу має в університетській справі українизація університетів в формі тих кафедр, яких потребу поставило саме життя й без яких університети на Україні й не можуть бути справжніми, вартими свого назвиства, університетами. Це кафедра української історії, етнографії, мови та письменства на історичному факультеті й українського права та економіки на юридичному. Відомо, який поважний рух викликала була р.р. 1906—1907 ця гучкача потреба не тільки українського життя, а й інтересів самої науки. Відомо, що на задоволення згаданой потреби вже зроблено було в тих же роках і де-що практичне. Відомо, нарешті, й те, чим скінчилися всі ці заходи, коли безборонно запанувала славетна „політика заспокоєння“ й до решти виявив своє національне обличчя д. Шварц. „Яко дим од лица огня“—зникли українські дисципліни з університетів і тепер навіть голосу за них ніхто не підведе.

До такої вже міри дійшла оця забудьковатість громадянства, що коли в Думі обмірковувалася університетська справа з приводу бюджету, то ніхто навіть не згадав про українські кафедри. Звичайно, нічого позитивного сподіватись і не можна було, бо від промов, як відомо, не падають стіни ієрихонські. Щоб наука українства твердо осілася в університеті, на це треба й иншого громадського настрою й обставин инших; треба в першу голову, щоб наука ця перейшла через бюджет і в йому дістала відповідний матеріальний ґрунт. Звичайно—хто цього може сподіватись од третьої Думи з її Марково-Пурішкевичею більшістю? Але можна й треба було зробити хоч те, що зовсім під силу було опозиції й тепер зробити.

Громадський рух на користь українських кафедр—факт, якого викреслити з свідомости громадянства не можна циркулярами. Не підлягають викреслованню й ті практичні заходи, що з'явилися були на протязі згаданих років, коли українські постуляти в університетській справі були виразно поставлені. І от це все зникло. Через віщо?—зразу ж постає питання. Отже цікаво було б хоч выяснити причини такого факту, якого теж не викреслити з нашого життя; ще цікавіше було б вивести на світ Божий і ту роль, яку грала в цих подіях теперішня політика міністерства д. Шварца. Це, принаймні, було б звідомлення тому громадянству, що в свій час висловлювало свої домагання, яким не судилося до цього часу справдитись.

І велика шкода, що в Думі не знайшлося нікого, хто зробив би був оте звідомлення.

Огида до обрїхувача.

Останні вибрики Пурішкевича, котрому припало до вподоби свої „лаври“ з приводу „відомого“ листа до п. Філософової, є виключні по своїй цінності, по силі брудних пілком безпідставних натяків. Навіть благородного обурення не можуть викликати в людини, яка шанує себе, ці вигукы дегенерації, котрий в безсиллі звернути на себе увагу громадянства, кидає праворуч і ліворуч брудні, ціннічкі натяки, незамасковані нічим довося.

Що студентство занепагло, це правда, але не так морально, як інтелектуально, не так „приписаним науки“ воно винно, як байдужістю до визначних в'язиц нашого соціально-політичного життя, відсутністю того з'єднующего елемента товаришування, котре було давньою ознакою всього студентства, що живе в необмежених просторах російської держави.

Але серед тих обвинувачених, що останніми часами в особі дд. Розанова, Левченка і, нарешті, Іагоєва („Вїхи“) упали на голову бідолашного російського студентства, різким, несамовитим вигуком поліцейського свистка продував крик цього акальноросійського цвіака, цього посміховиська культурної Європи. „На паперті петебурзького університету курєтски та студенти дозволяють собі неможливі акти“—несамовито гукла ця „побожна“ (!!) людина. Пурішкевич не стається в формі цих „зав'яздому“ брехливих слів кидати образу в вічі величезній корпорції студентства російської держави, без оорому кавка, він не боїться промо-

влати такими словами, від яких, на- перво, почерновили стенографістки Державної Думи, а за ними і вся культурна Росія.

І розуміючи обуріння петербурзького студентства, на аіму mater котрого найбільше були направлені вигуки Пурішкевича, визнаючи ввесь raison d'être їхнього протесту, я б швидко схилився на бік цієї резолюції, здається, московської технологічної школи, котра рахує нижче своєї людської ідентичності реагувати на вибрики всеросійського клону.

Мовчання, повне благородного призриства—ось належна одсіч Пурішкевичам і ця відповідь не буде знаменувати собою притуплення морального почуття студентства і приниження його людського самоповажання—ні, навпаки, це покаже тільки, що студентство знає собі ціну і само зможе поставити найкращий діагноз своєї сучасній хворобі. Колиш великий російський сатирик не рахував „Московскія Відомості“ літературою; так і ми повинні лаятися на цей прецедент не як на голос громадської совісти, а як на гідкий вибрик іоти, недостойної наависька людини.

Студент.

ДЕРЖАВНА ДУМА.

(Засідання 8 марта).

Роспис міністерства народньої освіти.

З поводу параграфа—удержання початкових народних шкіл та інші засоби поширення народньої освіти“ Муфизаде зазначає недобру політику міністерства що до муульман і прохає дозволити їм перші три роки вчатися рідною мовою, але з умовою—потім вчатися і російської мови.

Марков 2-й, посилаючись на те, що чорносотенне курське земство значно збільшило видатки на початкову народню освіту, заявляє, що чорносотенники—люде науки і поступу. А коли справа освіти перейде до рук к-д-революціонерів,—кінчає Марков,—то замість науки запанує розпуст. Цежде гадає, що відмова міністра освіти свою політику залежала від надії, що хтось з депутатів це зробить, як це й зроблено сьогодні Марковим. Далі Цежде говорить про казакське становище освіти на Кавказі, де немає навіть і чорносотенного земства, а тим часом приванчено казакський округ за останні два роки на загальну освіту тільки 500 карб. Школи на Кавказі,—каже Цежде—перетворено на способи провокації і національного нацькування. Окрайнам в справі освіти нічого сподіватися від уряду і тому промовець закликає громадянство продовжувати боротьбу за політикою міністерства. (Оплески на лівах)

Новицький 2-й пропонує, щоб усі залишки по росписові було повернено на потреби початкових шкіл та на наукові командировки.

Параграф прийнято в розмірах, встановлених комісією; другу частину побажання Новицького прийнято. Далі прийнято побажання Караулова, щоб було полегчено прийом до університетів тим, що скінчили 4 класи духовних семінарій.

По параграфу про збудування і ремонт шкіл, комісія пропонує виключити 848.802 карб.

Голова приймає промовця. Гегечкорі. Ми не сподіваємось нішого відношення від нового голови президіума і утримуємося від участі в виборах. Соп-демократи—переконані прихильники повної свободи волі на трибуні. Ми голосували проти пресей і відносно наших ворогів, вимагаючи свободи слова. Але ж ми вважаємо неможливим покривати наклепи на приватних осіб. Цього ми можемо вимагати навіть від президіума Думи 3 іюня.

Заява к-д.

Від імені к-д. фракції робить заяву Милоков. Думська більшість і президіум очевидно не однаково розуміють, як підтримувати порядок в Думі і обергати її гідність. Президіум далеко не справедливо ставився до деяких фракцій. Не бажачемо брати на себе відповідальність за наступні вибори нового голови Думи, фракція народньої свободи утримується од участі в виборах.

Заява трудовиків.

Дзюбінський, від імені трудовиків, заявляє: „Веручи на увагу, що всі попередні голови Думи ігнорували права лівої меншости, що правим депутатам вона дозволяла ганяти гідність народнього представництва, що вони не обороняли прав Думи від нападів власти, що більшість підтримувала несправильні вчинки голів, що немає підстав сподіватись зміни поведінки більшости, що більшість вважає вибори голови—не загально-думською, а хатньою справою і не повідомлює наші фракції про намиченого кандидата,—трудова група не братиме участі в виборах голови“.

Кн. Волковський робить увагу всім попереднім промовцям, що дозволяти критикувати вчинки голів Думи.

Вибори голви.

За Гучкова подано 224 записки. Гучкова згоджується балотуватись. За Родзянка подано—16; за Маркова 2-го—1; за Волковського—31 записка. Шарами обрано Гучкова. Виборчик—221; невиборчик—68. Чоти легенькі оплески. Гучкова в Думі немає.

Засідання закрито. Шнягарьов малює тяжке санітар-

не становище шкільних помешканнів, особливо клівік юрьевського університету і вносить побажання про поліпшення становища цих клівік з того року. (Оплески).

Валотировкою прийнято параграф в такій сумі, як вирахувала комісія, а потім прийнято і увесь роспис міністерства освіти.

Роспис міністерства доріг.

Без дебатів прийнято роспис капілярії міністерства доріг.

Герценвіч докладує роспис видатків управління водянних та шосейних шляхів, врахований в сумі 29.880.085 карб. В докладі зазначено, що головніші побажання Думи почасті виконано, почасті вжито заходів що до їх виконання.

Скороходов вітає заснування спеціальної комісії в справі поліпшення водянних шляхів, але він не певен, що проекти комісії будуть переведені в життя при теперішньому складі відомства. Далі промовець каже, що міністрові треба прохати про призначення ревизії в людей, що не мають стосунків з відомством.

Товариш міністра доріг Щукін заявляє, що відомство не можна докоряти за те, що воно не уважно ставиться до справ, зазначених Скороходовим. Міністерство вживало й буде вживати заходів, щоб утримати відомство на потрібному рівні.

По прийняттю кількох параграфів роспису, засідання перервано до вчора.

Вечірнє засідання.

Вечірнє засідання викликає інтерес депутатів і публіки. Гучков—на своєму місці. Головою—кн. Волковський.

Заява соц.-демократів.

Гегечкорі, від імені соц.-демократичної фракції, робить заяву такого змісту. Тричі соц.-демократи утримувалися від виборів президії. Соп.-демократи не сподіваються об'єктивного відношення до президіума, але вони мають право вимагати мінімуму об'єктивності, чого до цього часу не було, президіум підкреслював своє прихильне відношення до правих і одночасно вороже ставився до лівих депутатів і пим перетворив Думу в спосіб провокації з очевидною метою—дискредитувати ідею народнього представництва перед людністю.

ПО РОСІІ.

В сферах. Чутка про непевне становище голови ради міністрів П. А. Століпін та про можливість його оставки все більше ширяться в Петербурзі. Тепер проти Століпінна ведуть вперту кампанію. Приводом до цього стає законопроект Коковцева про поповнення 2-го департаменту Державної Ради членами законодавчих палат. Проект цей підтримує і Століпін. Століпіннові ставлять у вину і той застій та занепад в промисловості, про який кричать усюди. З цього становища може вивести, говорять, один тільки С. Ю. Вітте. Обвинувачують його і в тому кризові, що переживає тепер Державна Дума. Говорять, наче б то голова міністрів та голова Думи дуже гостро розмовляли з приводу засідання 4-го марта.

Страйки та локауті робітників за 1909 р. По відомостях ради з'їзду торгів та промисловості страйковий рух робітників за 1909 рік дуже пом'якшився порівняючи з 1908 р. Тоді, як в 1908 р. було 892 страйки, в 1909 р. їх записано тільки 89. Страйковий рух в 1908 р. охопив широке коло робітників. Страйкувало тоді 176.101 душа, а в 1909 р. всього 20.240. Страйки робітників в 1909 р. були краще організовані і міцніші. Пересічно на один страйк 1908 р. припадало 197 робітників, в 1909 р.—232 робітники. Найбільше страйків було в текстильній промисловості. Так, в 1909 р. була ода велика забастовка на Прохоровській мануфактурі. Страйкувало 6.741 робітників. В цій забастовці робітники згадали 61.542 робочих днів. Тільки п'ята частина всіх страйків того року закінчилися повною перемогою робітників. В 1909 р. були довгі і вперті локауті робітників. Надто вперто вели свою локаутну роботу робітники, що виробляють шкітки та шкурри. Цей локаут охопив увесь північно-західний край. Локаут грабарів почався ще в 1908 році, тягнувся 14 тижнів і закінчився перемогою підприємців хазяїв. Локаут шкіткарів тривав 22 тижні. Закінчився перемогою робітників. Локаут будівничих робітників у Варшаві, що виник через бажання хазяїв побільшити робочий день, тягся три тижні і кінчився передачею справи на вирішення третейського суду.

Вчителі і воєнна служба. Кілька часу тому при міністерстві внутрішніх справ організувалася нарада, що обмірковувала питання про скорочення льгот по відбудуванню військової служби. На одному з останніх засіданнів нарада ухвалила постанову, дуже важливу для вчителів. Постановлено, що служба вчителем не може служити підставою для увільнення од одбудування військової служби, а може бути приводом тільки до скорочення її до одного року. Через це, всі, що скінчили вищі школи, та думають бути вчителями, мусять одбудти військовою службою негайно після скінчення школи. Питання про те, коли повинні одбудувати службу ті, що скінчили вчительські інститути та семінарії, що

по скінченню вноді не мають ще 21 року, буде вирішено незабаром. Міністр народньої освіти, що був на засіданні, стояв за те, щоб лишився теперішній порядок. Він звернув увагу на недостачу вчителів по школах і на те, що після позбавлення льгот їх ще менше стане. Але представник воєнного міністерства рішуче повстає проти цього. Вимогу про обов'язкове відбудування військової служби думають поширити і на школи інших відомств. Постанова ця вступити на розгляд ради міністрів, а звідти на обміркування законодавчих інституцій. (Р'фч).

„Оборонець“. „Г. М.“ пишуть, що в селі Длугосляді, недалеко од Лодзі, одна жінка одержала у волості кілька сот карбованців. Треба було йти лісом додому. Щоб ніхто не обікрав її, попросила вона стражника провести її. За це обіцяла йому карбованця. По дорозі стражник відібрав гроші в жінки, а саму зарував шабелем. Так би злочинство й пропало, але це збівство бачив охотник. Він боявся виявити це, щоб стражник не обвинув його в убивстві. Він тихенько пішов за стражником і коли ввійшли в ту частину лісу, де заборонено стріляти, вистрелив. Стражник негайно арештував його і повів у волость. Охотникові цього й треба було. У волості він виказав на стражника і коли витяг у нього шаблею, то на ній була кров. Стражник признався, що вбив і його арештували.

Новий навал. Князь Щербатов та купець Лижин подали прохання в міністерство доріг, щоб їм дано було концесію на прориту каналу між річками Волгов та Доном, од Царицина до Калаха. Коптуватиме цей канал 100 мільйонів карбованців. Урядової гарантії вони не просять. За провоз товарів братимуть по 8 коп. з пуда. (У. Р.)

В. О. Грицай († 2 марта, 1910 р.)

В. О. Грицай.

(Некрол.)

В селі Кукочах, чернігівської губ., сосницького повіту, 2-го марта в 3 1/2 годни дня, після тяжкої хвороби,—гострої скоротичної сухотки, помер видатний артист української сцени Василь Овсієвич Грицай. Вступивши на сцену, в трупі Кропивницького 26 літ тому, як співак, він одразу став на одне з перших місць серед славетної української трупі. У першій же рік своєї артистичної діяльності уся преса, не виключаючи й столичної, визнала хист В. Грицай.

А. С. Суворин у „Новомъ Времени“ інакше не називав його, як „український Мазіні“. За п'ять місяців, пробування трупі М. Старицького в Москві, в кінці 80-х років „Наталка Полтавка“ з Грицаєм в ролі Петра пройшла 40 разів. Неблизьк розкажував, що він грав роль Петра не менше 450 разів.

Вуши з трупі М. Кропивницького у Москві в 1896-му році, В. Грицай в останнє виставив своїм бенефісом „Наталку“. В театрі тоді не було вільного місця. Драматичний артист з покійного був такий же чудовий, як і співак. Андрій („Глята“), Василь („Ніч під Івана Купала“), Микита („Дай серцю волю“), Хома Гробатий („Ой, не ходи, Грицю“), Коваль („Невольник“), „Юрко Довбин“ (п'єса присвячена йому М. Старицьким), Виборний (останніх 13 років) і багато інших в виконанні неблизька були чудові. Про його чудє серце до своїх товаришів і до всіх, хто мав яку-небудь нужду, знають всі, хто працював з ним у-купі.

Багато араз знайдеуть людей, а серед них є і такі, що мають добрі посади, котрі узяти-оняками мали від нього грошову піддержку.

Помер В. Грицай так, як найчастіше помирають артисти, та ще з такою щедрою рукою, яку мав покійник—без копійки грошей; тільки й того, що помер серед своєї рідні та на руках жінки, відомої української артистки А. І. Вірняної. Занедажував покійник в сентярі, в Н.-Свердловському плеврит, котрий перейшов у сухотку, але, не дивлячись на тяжку хворість, він грав до Нового року.

П. Лиденко.

Пам'яті В. О. Грицай.

Суму звістку пропис телеграф по смерть симпатичного українського артиста В. О. Грицай. Умер не-

біжчик до часу, бо йому мало бути менше од 50 років. Кожному, хто знав Грицай, стиснется серце сумом од цієї звістки, бо неблизьк лишав по собі в серці кожного самий теплий спогад своєю широку, м'якою вдачею. Вступив він на українську сцену до трупі Кропивницького, аледітом того ж таки року перейшов вже разом з Кропивницьким і всією його трупіою в трупі М. П. Старицького, у якій і лишався весь час істнування цієї трупіи. Спочатку він виступав тільки в співочих ролях: його надзвичайно гарний м'який голос (баритональний тенор), а також артистичне виконання придбали йому цілком зароблену славу одного з перших українських співців. Але репертуар покійного артиста не обмежився самими співочими ролями, він займав амплуа любовників, виступав і в характерних ролях (Гаят „Ой, не ходи, Грицю“), а також і в ролях, як кажуть по театральному, „теплих стариків“. Гра Грицай, як і вся влада визначалась наскрізь ширістю, безпосередністю і надзвичайною м'якістю тона.

З найкращих його ролей згадаємо: Карпа („Ніч під Івана Купала“) Юрко Довбин, Панька („Сор. Ярм.“), Василь („Цаганка Аза“), Петра („Наталка Полтавка“) та інші. Серед суєти й гармидеру театального життя, що так псує вдачу артистів, Вас. Овсієвич заховав назавжди теплу щирю душу. Ніколи і тоді, коли стояв він на чолі великого театального діла, як один із властників, не виявляв він ні владолюбства, ні зарозумілості, він був добрим товаришем всім своїм співробітникам, од першого артиста до останнього хориста. Нехай же летить за його йменням теплий спогад всіх тих, хто знав його за життя. М. Старицька.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

З Українського Наукового Товариства. Сьогодні в помешканні українського клубу (В. Володимирська, 42) відбується прилюдне засідання Українського Наукового Товариства. Прочитані будуть доклади: 1) О. В. Корольової „Поділ українського народу на аристотелі групи по перепису 1897 року“ і 2) М. М. Стасюка „Економічна роль України“. Початок о 8 годни вечері. Вхід безплатний, по рекомендації членів товариства.

На виставці „Салон“. Сьогодні в помешканні виставки „Салон“ відбувається вечір нової музики; 12 марта в В. Іздебський прочедає лекцію про Оскара Уайльда.

Наказ д. губернатора. Адміністрація трамвайного товариства, як відомо, не дозволила міській залізничній комісії обдвинитися вагони. З цього приводу д. губернатор звелі поліції примусити трамвайне товариство показати комісії вагони.

Дачні поїзди. Починаючи з 25-го марта, з Київна до Волярки щонеділі та в празники почнуть ходити спеціальні дачні поїзди для тих осіб, які їдутьимуть оглядати та наймати дачі.

В судовій палаті 8 марта розглядали справу колишнього борзавського справника Е. Т. Владимировського, якого позивали за прогайнування казенного майна та хабарництва, і „агента“ І. Локтя та І. Мільяського, котрих обвинувачували теж за хабарництво. Оборонили: Владимировського—прис. адов. Ю. І. Лещ, Локтя—прис. адов. Войткевич-Павлович і Мільяського—прис. адов. Зданович. Судова палата, розглядавши справу, виправдала усіх підсудних.

З губерньської земської управи. За минулий тиждень земськими лікарями на Київщині зареєстровано 259 випадків слабування на сипний тиф: 1) в київському повіті с. Фасова—41 чол., с. Людівка—34, м. Випів і с. Грузьке по 6 і с. Чорногородка—2 (макарівський уездок); с. Нови-Петрівці—16, Вишгород—11, Стари-Петрівці і Любич по 5, Мотуза—2 і Валаки—1 (димерський уездок); с. Шубовка—8 (кагарлицький уездок); всього на повіті заслабало за тиждень 187 ч. 2) В радомисльському п. с.с. Хомуцьке, Щеглівка, Солов'ївка і Крапивна по 4, Малий Карашин—3, Калтанівка—2, Старицьке, Лазарівка і Вологий по 1 (брусилівський уездок); м. Малин—1 (маліньський уездок); м. Горностайків—1 (горностайпольський уездок); всього на повіті заслабало 30 чол. 3) В бердичівському пов.—с. Фидриві—12, Хужан—8, Подилиця—2 і Бердичів—1, усього—23. 4) В липовецькому пов.—с. Попівка—9, Орпяка—4, Райки—1, Стрижків по 2, Троща, Неменка і Зарудько по 1, усього 20. 5) В кав'язькому пов.—с. Нетеребка—14, с. Степанці—13, Пилля, Сивякка і Арбузин по 1, усього—20. 6) В сквирському п.—с. Степок—5, Строків—4, Вербів—3, Озера, Кайлівка і Войтовці по 2 і Паріопи—1. 7) В васильківському п.—с. Телешівка—4 (рокитнявський уездок); с.с. Дрозди, Мазепинці—по 2 (вашко-половельський уездок); с. Саливанка—2 (гребівський уездок); всього на повіті—10 ч. Крім того, заслаб ще на сипний тиф фершал Згерський-Струмилло. В димерському уездок, київського пов.: помість трохи зменшується, але взагалі на Київщині вона збільшується. У с. Фасову виїздить від земства лікар Говосев, а в с. Шубівку—лікар Бик.

Сподівання. До нашої газети пишуть а с. Радків, літницького повіту, що там люде сподіваються дарової нарізки землі. Як трапиться иноді вїйтих з селянами, то тільки й чуєш, що якийсь подорожний йшов та в Києма, чи Трохима ночував і казав, що на свої очі бачив, як десь там в петербурзькій губерній, офіцвер з кількома салдатами нарізав часток землі для безземельних. Або кажуть: „а чого, мовляв, так сподіваються власники маєтків? Щось вони вже чуєть“. Як пошробуєш розстудмачити, що такі сподіванняк боєздистанні, то тільки похитують головою: „говори собі, мовляв, нічого не знаєш“.

З Полтавщини. Дурисвіт. На Полтавщині, як переказає „Р. Сл.“, якийсь хитрий пройдецький видурец в земських служачих гроші та всяке добро, прикидаючись ветеринаром, що „постраждає за свої погляди“. Він знає на привізде багато видатних громадських діячів, каже про їх, наче про своїх добрих знайомих, оповідає докладно про те, як він бачився з ними—і всі через це ймуть дурисвітові віри. По оповіданнях починається

Скарга на незаконні вчинки сищиків. Фастівський уездоквий лікар прислав в київську губерньську земську управу таку заяву про незаконні вчинки сищиків. Лікар пише, що на минулому тиждні в фастівську земську лікарню прийшов залізничий сищик—Медведєв з одним невідомим добродієм і поліцейським Орловським і, нікого не застерігши, зробили в лікарні трус. Шукали вони віби то якоїсь краденої ванни. Служачим же в лікарні сищик Медведєв сказав, жартуючи, що вони прийшли вибрати собі місце на той випадок, коли б захворіли. З приводу цього лікар просить губерньське земство оборонити його на прийдешні часи від таких насильств з боку сищиків.

Недовірра до союзників. Управа „Київської русської кустарої трудової артели“ союза Михайла Архангела звернулася до департамента хліборобства за проханням дати їй підряд на 100.000 пар чобіт для воєнного відомства. З цього приводу департамент хліборобства заштує київську губерньську земську управу про те, чи справді „Київська русська кустарая трудовая артель“ така поважна спілка, на яку можна було б звертатися.

Київське губерньське управління заштує губерньську земську управу про те, чи правда, що у с. Добромум (уманськ. пов.) заслабало на сипний тиф 60 чол. і що зробила управа в справі боротьби з цією пошестю.

Київський повітовий справник повідомив київського губернатора про те, що міщанські громади не виконують етапно-арештанських повинностей. Справник додає до цього, що стражники не в силі справитися з етапними обов'язками, не маючи допомоги з боку міщанських громад.

Бердичівська повітова земська управа повідомляє земську губерньську управу про те, що бродячка сахарня дає на земську школу в с. Бердичівському 10.000 карб., а воюсть—1 десятина землі і по 150 карб. трішми щороку.

В університеті. Вчора гурток студентів звернувся до ректора київського університету, проф. Цатовича, з проханням дозволити скидати загально-студентську збірку, щоб обговорити на ній останній вибрик Пурішкевича в Державній Думі і виробити текст подяки Милокову і другим членам думської опозиції за оборону студентства. Ректор не дав дозволу скидати збірку. Як відомо, в цій справі вже частина київського студентства—так звана „партия академічного порядку“—висловляла свою думку, пославши привітання Пурішкевичеві. Таким чином, серед чорносотеного студентства в Київі думський клон має більше прихильників, ніж в Петербурзі та Москві.

Етап. Вчора з київської пересильної тюрми одправлено на Курське етап заслабців. Більшість серед них заслабляється на підставі наказу окремої наради в міністерстві внутрішніх справ, в Нармичнау та Вологодичну; де хто заслабляється по приговору київського судової палати.

З Київщини. Закрили читальню. „К. В.“ сповіщають, що пими днями начальство закрило в м-ку Фастові бібліотеку-читальню, засновану покійним лікарем Кулшером. Читальня була там років скілька. Фастівська молоддь ставилася до читальні дуже добре. Через це в читальні було багато книжок, переважно з нового письменства. Закрили бібліотеку через те, що, як помер Кулшер, то не нашлося людини, яка б узялася відповідати за читальню.

З Волині. Тиф. З села Колодянки, ровенського повіту, нам пишуть про тиф. Недавно було там 11 душ хворих. Ровенська земська управа прислала туди одного ротного Фершадя.

Шопенівський концерт. В Житоїрі цими днями вворажяють „вечер Шопена“, з нагоди століття з дня смерті славетного польського композитора. В концерті вїзьмуть участь музики, хор та оркестр. Перед концертом д. Дзюбановський прочедає лекцію про Шопенове життя та про його творчість.

З Поділля. Землеміри. Цього року кам'янецькі землеміри курси скінчили 29 чоловік. Їм беруть за помішників землемірам до землеустройчих комісій по багатьох губерниях. На той рік курсів вже не буде.

Сподівання. До нашої газети пишуть а с. Радків, літницького повіту, що там люде сподіваються дарової нарізки землі. Як трапиться иноді вїйтих з селянами, то тільки й чуєш, що якийсь подорожний йшов та в Києма, чи Трохима ночував і казав, що на свої очі бачив, як десь там в петербурзькій губерній, офіцвер з кількома салдатами нарізав часток землі для безземельних. Або кажуть: „а чого, мовляв, так сподіваються власники маєтків? Щось вони вже чуєть“. Як пошробуєш розстудмачити, що такі сподіванняк боєздистанні, то тільки похитують головою: „говори собі, мовляв, нічого не знаєш“.

З Полтавщини. Дурисвіт. На Полтавщині, як переказає „Р. Сл.“, якийсь хитрий пройдецький видурец в земських служачих гроші та всяке добро, прикидаючись ветеринаром, що „постраждає за свої погляди“. Він знає на привізде багато видатних громадських діячів, каже про їх, наче про своїх добрих знайомих, оповідає докладно про те, як він бачився з ними—і всі через це ймуть дурисвітові віри. По оповіданнях починається

*) Поч. див. попереднє число „Радн“.

прохання „маленької субсидії“, яка, мовляв, буде незабаром повернута. Часом просить він і теплої одежі. І багатьох вже одурив цей „ветеринар“. Наробив він клопоту двом молодим лікарям одного з полтавських повітів. Ранком до лікарів прийшов якийсь добродій і спитав лікаря. Зоставшись з ним надиніч невідомий заявив, що його замучили переслідування адміністрації, що він зовсім хворий і просить покласти його в лікарню. Та тільки не тут, додав невідомий, бо тут резиденція представника повітового начальства. Знов мучитимуть мене допитами та трусами“. Лікар повів його до себе в хату, нагодував, дав свого кожука й одправив до іншої лікарні, до свого товариша-лікаря, за 22 версти. На дорогу лікар дав йому десять карб. І в другий лікарні невідомий не скотився, а позичив у лікаря 50 карб, щоб їхати, мовляв, до Фінляндії.

3 Харківщини. Арешт професора. 6 марта, як повідомляв „Р. Ут.“, арештували в Харкові недавно позованого посади професора технологічного інститута Ситнікова, видатного діяча „общества грамотности“. До арешту причинився торішній трус у цьому товаристві. Разом з Ситніковим арештували трьох паночок, що перше служили в комітеті сільських бібліотек харківського „о-ва грамотности“.

3 Катеринославщини. Вшанування пам'яті Караваєва. На вшанування роковин смерті вбитого в Катеринославі Караваєва дозвіл добуло одно тільки товариство—медичне. Іншим інституціям катеринославським дозволу, як пише „Річч“, не дали. Небезіжачка вшановано на зборах медичного товариства вшануванням. На зборах було чимало людей.

Військова повинність. „Евр. Изв.“ сповіщають, що до депутата Державної Думи од Катеринославщини Г. С. Кузнецова вдавля коваль-сверей В. Кругман, з м-ка Н-Миколаївки, щоб він „вирядував його й 60-літнього старого батька з злиднів та з горя“. Діло таке. 1908 року брат його Р. Кругман не міг в свій час стати на прийом у салдати, бо був слабкий. На це єсть свідчення лікаря. Видужавши, Р. Кругман пішов на прийом і тепер служить в салдатах у Рязі. А тим часом з Кругманів вимагають 300 карб. штраф за невяк на прийом Р. Кругмана. Поцізували останній скарб їх і привзначили спродж. Старий батько візничує і от пару коней його, оцінованих в 20 карб., мають продати з молотка й зоставити старого без хліба. З оповістки про продаж збійжа Кругманів, підписаної пристаом 2-го стану олександрівського повіту, видно, що „всього добра в батька та в сина, разом з кіньми, набралось тільки на 60 карб.“. Подав Кругман прохання, та нічого не виходить. Депутат Кузнецов має вдатися до воєнного міністра.

3 Херсонщини. Смертна кара в Одесі. „Р. Сл.“ має звістку, що в Одесі покарано на смерть салдату Любіньського полку Мишка, засудженого воєнно-окружним судом на розстріл за образу офіцерів Слуському слом в і ділом тоді, як той виконував свої службові обов'язки.

3 Кубані. Шевченкові роковини. На концерті, що буде 13 марта присвячений Т. Шевченкові в Катеринодарі, дозволено впровадити лотерею. На лотерей буде багато коштовних українських кустарних виробів.

Могилу сполучь. Громада с. Сергіївського, майкопського одділу, зробила притовор, щоб дозволили їй скопати зовсім могилу, що стоїть край села й забрав багату місця.

України в Галичині. Святкування роковин Тараса Шевченка. 8 марта українська молодь учительської семінарії в Станіславові улаштує літературно-вокальну вечеру в пам'ять Тараса Шевченка. (Діло).

Без всяких змін. Як відомо, австрійське міністерство доріг зробило відді видний наказ про те, щоб видавалися на галицькій залізниці, коли цього вимагатимуть, квитки з німецько-польсько-українським текстом, а дирекції залізниці не раз заперяляла представників української влади, що наказ цей буде кочаче виконуватися, однак на сторіжках української преси знову стали з'являтися звістки про те, що залізничні урядовці не вважають на ці накази та обидники свого начальства. Недавно члени драматичної секції т-ва „Січ“ у Львові верталися з Романова, бобрецького повіту, де улаштували виставу, і на ст. в Старім зробили заяву, що вони бажають одержати квитки з текстом, трьома мовами друкованим. Залізничний урядник їм одповів, що української мови він не розуміє і бажаних квитків не дасть. Тоді подорожні стали вимагати української посвідки, а коли такої теж не зважилось, то німецької. Але й цього останнього бажання їх не задовольняли, і подорожні-українці, написавши заяву в книзі скарж, сіли в вагон без всяких квитків. В Львові до них прискалася поліція і стала вимагати подвійну плату. Голова драматичної секції—д. М. Венгжин одповів на це, що вони рішуче одмовляються платити більше, ніж належиться, бо вже на першій станції хотів він заплатити, що слід, але залізничний урядовець навіть німецької посвідки йому не хотів дати. Таким чином, вся ця неприємна справа викила ділом з вини агданого урядовця. Після довгих дебатів на цю тему, комисар поліції згодився,

арешті, на те, щоб заплачено було за переїзд звичайну, а не подвійну суму, а крім того, додав, що залізничного урядовця за незаконний вчинок начальство по голові не поглядить. Потім членив драматичної секції випущено було з під арешту. Пригода ця на галицькій залізниці—не поодинокий факт, а досить звичайне з'явище. Залізничне начальство кожного разу в таких випадках складає вину на менших урядовців, але чи й справді ж такі тут той нещасний „стрільчичик“ винен?

Віче українських студентів і університетський сенат. Віче, що недавно організували українські студенти львівського університету в приводу заходів поляків захопити цілком в свої руки університет, рада професорів визнала незаконним і ухвалила на організаторів його накладати дисциплінарну кару.

Відгомон демонстрації українських студентів в університетській справі. 3 марта депутати од українських студентів була у проректора проф. Марса, щоб почути відповідь університетської ради на її прохання про помешкання для зборів. Проректор сказав, що рада ухвалила не давати в університеті помешкання для українських студентів через те, що, на підставі статуту університету, відповідальність за добрий лад під час зборів в стінах університету спадає на ініціаторів їх, а тим часом останні події виявили, що предостанники української студентської молоді не мають на своїх товаришів відповідного впливу і таким чином до їх обидняк ставитися ймовірно не можливо. Депутати відповіли проректорові, що вона перекаже цю резолюцію університетській раді загалу українського студентства, яке і буде реагувати на неї так, як це здаватиметься їй найліпшим.

Перед цим 2 марта відбулася в помешканні товариства „Академика Громада“ довірочна нарада української студентської молоді в справі останніх подій в львівському університеті. На цій нараді ухвалено, що віче, яке відбулось в університеті, має велике значіння, а резолюції його—обов'язкові для загалу українського студентства. Разом з цим ухвалено звернутися до українських послів з такою заявою: „Українська студентська молоді, покликуючися на резолюції, ухвалені 1 марта року 1910 на вічу в Шавторії львівського університету, закликає українських парламентських послів рішуче обороняти становище, зайняте молоддю в тих резолюціях“.

Про університетську справу, що так схвилювала українську молоді, висловили свою думку також і окремі гурти польського студентства. Людоці, яких серед львівського польського студентства не дуже багато, ухвалили в цій справі резолюцію, в котрій підкреслили, що вони, як найенергичніше висловлюються за устанавлення польського характеру львівського університету, вважаючи, що настав час, коли з політичного погляду стало справою колючою і необхідною на заспе твердити польські права на агданій університет. Далі, зазначивши, що культурно-національні вмагання українців повинно заспокоїти, заснувавши для них окреме наукове огвище, студенти-людоці протестують проти всяких змін, що порушували б сучасне становище львівського університету на некористь поляків і, врешті, висловлюються проти всяких ексцесів в університеті (на тлі віче українського студентства), закликаючи своїх земляків до рішучого відпору їм. Ще отвертіше промовило в університетській справі вшепольське студентство. Воно обіцяє усіма силами боротися з усіякими замахами на польськість львівського університету і вважає заснування нових українських кафедр заходами, що мають на меті утравкацію університету і провокацію польської молоді. Гадаючи, що остання демонстрація українських студентів—безперечний прояв свідомих тенденцій зробити заколот в університеті, вшепольська молоді обіцяє рішуче обороняти спокій в своїй alma mater. Врешті, вони роблять заяву про те, що „душу-тіло“ покладуть на оборону польського львівського університету од всяких українських анегав. (Діло).

Віче в Перемишлі. В університетській справі починає подавати і свій голос провінція. 7 марта в Перемишлі відбулось українське віче, на якому висловлено було протест проти признання львівського університету виключно польським, а разом з тим зроблено було вимому про заснування окремого українського університету в Львові. Віче відбулось з ініціативи комітету української академічної молоді. (Діло).

Виставки картин київських художників. Маємо зараз дві вистави картин київських художників: одна в університетській залі, а друга—що оце недавно розпочалася—в міському музеї. Обидві вистави мають певний матеріальний успіх, не вважаючи на цілий ряд попередніх вистав картин, що відбулися уже цієї зими у Києві.

Разом аж дві вистави—це вже свідчать про те, що в Києві і справді є чимало поважних художницьких сил, які з своїх праць мають що показати громадянству. Успіх же вистав покаже, що й місцеве громадян-

ство живо цікавиться справами живописної штуки, має певний художественний розвиток, смак.

Як і треба було сподіватися, виставки наших художників дають багато місцевого елементу. Переглядаючи картини, етуди й ескізи, виставлені в університетській залі, раз-раз натикаєшся на знайомі пейзажі, типи, спенки... Особливо багато їх в художників Ф. А. Дроздовського, Н. Е. Сака, В. І. Коаловського та Г. К. Дядченка. Видатних річей, що аразу кидалися-б в очі і приковували до себе увагу глядача, май же не має. Але при детальнішому, уважнішому огляді вистави можна знайти чимало праць дуже коштовних як по техніці, так і по настрою. Надзвичайно гарні тонкі, прозорі кримські акварелі В. Г. Кричевського („сумерки“, „Ай-Петри“). Мов живі встають перед нами з під пензля А. Е. Мако „Гончія“, „Корови“. Чудесні є портрети—роботи І. Ф. Селезєва. Не мало гарних річей і серед етюдів Л. Д. Єртелея. П. Г. Слатюк в української природи виставив тільки дві-три невеличкі річі, решта ж виставлених його праць—морські малюнки правдиві, влучні. З більших картин зазначимо „Осінь“ В. Д. Орловського та „Зиму“ В. І. Коаловського.

З скульптури варт зазначити гарну працю д. Мако „Охота на волка сь ботком“.

Ще цікавіша вистава в міському музеї. Тут зібрано річі дуже рідкомаїтної вартости й характеру; у виставі беруть участь як уже давно знаві й відомі художники, так і ще зовсім молоді сили. По самій середині першої залі звертає на себе увагу дуже влучна, повна життя й руху скульптурна робота Е. Р. Трипольської „Докотуха“ (гіпс), гарна також її праця—дизяга „головка“ (мармур). Це безперечно людина з талантом. З українських художників зустрічаємо тут видатні картини Німовенка („Рибалки на Дніпрі“), Орловського („На Тетереві“), І. С. Макушенка („В желячальну суботу“), („Угадала“), багату гарних українських краєвидів П. М. Домбровського, І. М. Шульги; цікаві картини Н. А. Левченка.

Велику й цінну колекцію кримських етюдів виставив В. К. Мень. Багато свого, індивідуального в цікавих працях К. Н. Вахтіва. Дуже влучні й характерні графіки й нарис В. І. Владимировського, а які чудесні рисунки дав М. М. Яровой („Виржевія новости“ напр.).

Вагалі обидві виставки мають певний інтерес для нашого громадянства і хто піде на них подивитися, не жалкуватиме за потраченими грошми й часом.

М. Л.

Економічне життя України.

З життя селянських товариств.

Позикова справа на Україні останніми часами набирає все більшої сили й ваги. Не вважаючи на брак оборотних капіталів, наші позикові й позичково-зберігальні товариства все-таки розвивають досить широкую діяльність.

Полого-Вергунівське позичкове товариство, на Полтавщині, на початок 1910 р. мало 465 членів і на 11 тис. карб. обороту, при 4.353 карб. вкладів. Справу ведуть сами селяне, проте все йде дуже добре. Так, напр., з 10.418 карб. виданих позиком нечасно сплачено тільки 42 карб. Тепер товариство вже думає будувати власний дім для себе й для товаришів кранички, про одкриття якої клопочеться товариство.

Селічеське позичкове товариство, також на Полтавщині, мало на початок 1910 р. обороту на 5.576 карб. при 696 карб. вкладів. Мала сума вкладів з'ясується виключно тим, що місцеві селяне дуже вбогі й їм нема чого відкладати. Справа ж у товаристві ведеться цілком добре.

Хрещатинське товариство, на Чернігівщині, одріч своїх звичайних функцій задумало ще взяти на себе піклування про деякі господарські справи. Цими днями товариству дозволено видавати селянам позички під заставу хліба й тютюну.

Не зле йде справа й в деяких позичково-зберігальних т-вах. Так, Сербянське т-во, на Поділлі, закінчило минулий рік з чист. приб. в 379 карб., з якого 117 карб. одкладено на збудування власного дому для т-ва. На початок 1910 р. т-во мало 417 членів, 4.733 карб. паєвого капіталу й на 3.081 карб. вкладів. Позичком видано за рік 17.235 карб. При товаристві другий рік існує похоронна каса, фонд якої становить 168 карб.

Войнівське т-во, на Полтавщині, не вважаючи на свій недовгий вік (одкр. у 1909 р.), має вже проте 204 членів і баланс у 6.576 карб. при 2.890 карб. вкладів. Сума вкладів усе зростає й взагалі з боку селян тут помічається найкраще відношення до т-ва.

Одне тільки Паришківське товариство, також на Полтавщині, маючи досить значний оборотний капітал (баланс 7.911 карб., вклади 1.375 карб., паєвий і основ. капітали 1.330 карб.), не спромоглося проте як-слід розвинути свою діяльність. Але тут винувати керманічки т-ва, особливо ж голова ради.

З життя „Провіт“.

Від артистичної комісії. Сьогодні, в середу, 10-го марта, в київській „Провіт“ екстренні збори Артистичної Комісії. Початок у 7 год.

Просять усіх членів комісії обов'язково прийти.

Справа в пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

До полтавської земської управи за февраль місяць надійшло 473 карб. на пам'ятник Т. Шевченкові.

За кордоном.

Вибори президента в Бразилії.

Цими днями в Бразилії відбулись вибори президента й вице-президента на нове чотирьохліття—до 1914 року.

На пост президента було два кандидати. Перший з них, генерал Гермес де-Фонсека був раніше бразилійським воєнним міністром. Це—великий знавць військової справи, так що навіть „вож над воєнами“ Вільгельм II оцінив його хист і в 1908 р. особисто запросив його на великі маневри німецького війська. В себе дома де-Фонсека вправлявся тим, що реорганізував бразилійське військо на зразок європейського.

Вороги де-Фонсеки, однак, зазначили, що дуже небезпечно вибирати воєнка на пост президента. Вони радили краще вибрати Рюї Борбоза, одного з найпопулярніших письменників Бразилії, що був також представником Бразилії на гаагській конференції. На жаль, Борбоза був уже раз на високій посаді—міністром фінансів—і провів дуже багато шкодливих для країни законів. Тому більшістю голосів обрано де-Фонсеку, вице-президентом обрано В. Браз.

Бомба в Стокгольмі.

Шведський письменник Леон Ларсон ледве не став жертвою терористичного замаху. Одного дня Ларсон одержав поштою кілька посилок. Не маючи часу розглянути її зараз, Ларсон взяв її з собою в снаторію. Дорогою він випадково потяг за мотузку, яким була обв'язана посилка. Почулось тріщання, наче од сірника. Переляканий письменник одкинув посилку від себе геть. Тоді почувся вибух, але Ларсон нічого не сталося.

Кажуть, що це помста з боку шведських анархістів, до яких колись належав і Ларсон і проти яких він тепер дуже поважає. У своїй книзі „Вороги Громадянства“ він виставляв своїх колишніх однодумців страшними злочинцями. За цю книгу анархісти давно вже обіцяли відплатити Ларсону, й це вони, мабуть, хотіли виконати свою обіцянку. На щастя, з того нічого не вийшло.

Справа Тарновської.

Засідання суду розпочалося зранку. Людей дуже мало, бо вже не так цікавлять цією справою, як було на початку судових засідань.

Дають свої посвідчення кілька душ свідків. Найбільш цікавими вважаються посвідчення лікаря-акушера Манто. Він добре знає Комаровського. 4 сентября його сповістили, що Комаровського поранено. На другий день він навідався до Комаровського і той розповів йому про те, як його поранив Наумов. 6-го сентября становище здоров'я Комаровського було добре, він навіть читав газети і всі одділивалися, що він видужає, але 7-го сентября йому стало гірше. Слабому зроблено було операцію, його перенесли на другий поверх лікарні і все це одбилося на його здоров'я. Сподівалися, що операція може врятувати його, але вже ніщо йому не помогло і він незабаром помер.

Свідок Росії розповідає про Тарновську, що вона була гарна на вроду, уміла дуже гарно говорити і поводитися в товаристві. Але заспе помітно було в цьому поведженні бажання держати чоловіків під своєю владою. З прислугою поводитися вона недовбле і навіть ставилася з призирством до неї. Що ж до Пер'є, то вона ставилася до неї дуже добре, мов до своєї товаришки.

Після посвідчення Росії суд оповідає посвідчення Комаровського, що подав він після того, як стріляв у нього Наумов.

Лікар в той лікарні, куди перевезли Комаровського, говорить, що він од імени Комаровського послав Тарновський телеграму. В телеграмі сповіщалося, що його поранив Наумов і він прохає Тарновську негайно прийти у Венецію.

Далі дають посвідчення гондольєри, швейцари, поліцейські.

Все що вони говорять стосується тільки до бивства і мало чим цікаве, бо всі вже докладно знають про бивство з посвідчень самого Наумова.

Присутні багато говорять з приводу посвідчення Манто. Всіх дуже здивувало, що Комаровському погіршало з того часу, як полав він у-руки лікарів.

На вечірнім засіданні свідки подають відомості про Наумова та Прилукова, що стосуються до пробування їхнього у Венеції під час убивства Комаровського. Гондольєр свідчить, що Наумов, наказавши йому їхати на станцію, кричав на нього і дав йому кілька стофранкових білетів.

Венеціанські газети сповіщають, що швейцарське консульство у Венеції, коли довідалося, що де-які підсудні їдуть на суд і з суду на найнятих гондолах, а Пер'є на торенній, то доручило оборонцям Пер'є найняти і для неї гондоло. Як що ніхто за найнату гондоло не заплатити, то консульство само заплатить, бо „до того часу, поки її ще не засуджено, вона вважається швейцарською громадянкою і консульство повинне дбати про неї так само, як і про інших своїх громадян.“

Таким чином тепер тільки Прилуков буде їздити на торенній гондолі.

ТЕЛЕГРАМИ

(та останні вісти з газет).

Гучков про Думу.

(Од власного кореспондента).

ПЕТЕРБУРГ, 9. В розмовах з кореспондентами газет Гучков заявляє, що існування Держ. Думи на далі забезпечене; уряд до неї ставиться прихильно, особливо міністр-президент П. А. Столипін.

Праві депутати про Гучкова.

ПЕТЕРБУРГ, 9. Праві члени Держ. Думи заявляють, що Гучков їх зовсім не задовольняє, як голова Думи, бо він, як бувший лідер октябристів, буде прихильно ставитись тільки до них, а вони, праві, цього не потерплять.

Замітки правих.

ПЕТЕРБУРГ, 9. Газети повідомляють, що праві депутати готуються до нових скандальв з метою зрвати Думу. Теж саме казав в розмовах з кореспондентами і бувший голова Думи Хомяков. На його думку Пурішкевич, Марков і їх прихильники навмисне роблять скандаль в Думі, щоб переконаті уряд, і суспільство ніби Думи ні на що не годяться.

Парламентські відгук.

ПЕТЕРБУРГ, 9. Вибраний за голову Державної Думи Гучков не вийде з партії октябристів.

Хомяков в Думі стає на чолі лівих октябристів і буде брати участь в думській роботі.

Московські студенти-українці послали лівим депутатам подяку за піддержку молоді в Державній Думі.

МОСКВА, 9. Депутати студентів університету, в склад якої входив і ватажок союзників, просила в ректору дозволу скинути сходку для висловлення протесту проти промови Пурішкевича. Мануйлов заявив, що він сам не може дати такого дозволу і буде питатись поради в ради університету. З'явилась партійна прокламація, в яких радиться склакати сходку якоцим порядком.

ХАРЬКІВ, 9. На курсових сходах в університеті ухвалено скинути на 12 марта загальну сходку з протестом проти Пурішкевича.

ПЕТЕРБУРГ, 9. Сьогодні виходить з тюрми бувший депутат Косоротов. Ліві депутати посилають йому телеграмою привітання.

Діяльність уряду та адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 9. Призначено ревізію московсько-курської залізної дороги.

Гарин розпочинає ревізію петербургського інтенданства.

Товариш міністра фінансів Новіцький заявив депутатам біржі, що дорожнеча цукру через те сталася, що власники цукроварень не всіля розділяли запаси цукру. Новіцький сподівається, що ціна через тиждень зменшиться.

Рада міністрів ухвалила законопроект Дейтріха про Фінляндію.

Корфіковано четвертий том творів Сологуба.

Синод запропонував епархіальним начальствам подати свої думки про участь духовенства в боротьбі з диятею злочинством.

Приїзд сербського короля.

ВАРШАВА, 9. Проїхав в Петербург сербський король. На станції „Прага“ короля зустрів генерал Скалов.

Арешт священника.

ПОЛТАВА, 9. Судовий слідчий по важніших справах арештував священника села Вознесенського, константиноградського повіту, о. Прокоповича; його обвинувачують в державному злочинстві.

Забастовка студентів.

ВАРШАВА, 9. Забастовка студентів в полтехніці проходить спокійно. Арештовано вже більше 30 студентів.

Літання Єфимова.

ОДЕСА, 9. Вчора відбулось літання Єфимова. Єфимов підлімався на машині чотирі рази. Один раз з ним літав президент одеського аероклубу Анатра. Машини підіймалась вгору на сто сажнів; найдовше в повітрі держалась 20 хвилин. Народу дивиться зібралась велика сила. Приїздив спеціально дивитися на літання Думбадзе в Ялті. Були також шах і Толмачов.

Бивство арештантів.

ЖИТОМІР, 9. Коло Овруча житомірський воєнний конвой застрелив двоє арештантів, що хотіли втекти.

Трус.

ЛЮДЗЬ, 9. Потрушено професійнальні спілки робітників по металу, по дереву і пекарів. Забрали документи і списки членів ради.

Знову нафта.

БАКУ, 9. На промислі Бакінського нафтового товариства почав бити фонтан; він викладає 200.000 пудів нафти в сутки.

За кордоном.

Бій-а в парламенті.

БУДАПЕШТ, 9. Палата депутатів. Зала переповнена. Перед парламентом сила народу. Палко обговорюється скрізь думка депутатів коштувців оповістити, що роспуск парламенту незаконний і пропозиція Юста не платити податів і не давати рекрутів. Голова читає імператорський декрет про одпрочку своєї палати. Граф Вагана і Кошут висловлюються, що діяльність уряду перчить конституції. Міністр-президент починає промову, щоб оборонити діяльність

уряду. Оповіді гомонить. Голова приймає висноження. Після перерви міністр знов хоче промовляти, але починається такий гвалт, що не можна розібрати ні слова. Тоді міністр підходить до стенографів і диктує їм свою промову. Депутат Захарас кидав в Хедерварі (мін. президент) згорток паперів, депутати оповіці хапають великі книжки і починають ними бити міністрів. Хедерварі ранено в лице, міністра хліборобства, Перені в лоб. Багато депутатів пересварились і між ними мають бути ще поодинокі.

РИМ, 9. Міністр президент Сонвіно подав в отставку.

МАРШАЛ-ТОУН (штат Айова), 9. На залізній дорозі Рокайленд поїзд впау в яму. 14 чоловік вбито і 25 ранено.

САН-СЕБАСТІАН, 9. В північно-західній Іспанії довб падає великий сніг. Поїзди в багатьох місцях перестали ходити.

КОСТЯНТИНОПОЛЬ, 9. Вчора, в три з половиною години дня прибув царь Фердинанд. Султан з наслідником, а також міністри і генерали прибули на платформу вакзал для зустрічі царя. Музика першої раз града в Костянтинополі болгарській гміи "Шуми Марція". Після сердешного вітання царя з султаном при еялоти гармат вони одбули в палад Дома-Вахче.

ПАРИЖ, 9. В Клімі виникла утичка поліції з робітниками папірової фабрики, що вже скільки день бастують. Ранено багато робітників і два поліцейських.

Література, наука, умілість і техніка.

== Переклад з українського. В ч.ч. 38 та 39 газети "Дарницька Мисль" видруковано переклад оповідання С. Васильченка "Голодному й опенькам-м'ясю", що друкувалося в числі 48 "Ради".

== 3 листів А. Чехова. В т. I "Чеховської Вибірки", що оце недавно вийшов, серед багатьох листів покойного А. Чехова маємо його лист до відомого російського перекладчика "Кобзаря", поета І. А. Білоусова. Дякуючи І. Білоусову за прислану книжку переспівів Шевченкових "Кобзаря" ("Ізв'язь Кобзаря" и "Українські мотиви", видання 1887 р.), А. Чехов дає таку оцінку цим переспівам, звичайно, по російському: "Самий Ваш вибір Шевченка свідчить про Вашу поетичність, а переклад зроблено з належним старанням. Скажу Вам щиро, що Ваша книжка більше, ніж який инший в сучасних збірниках поезій, скидається на те, що в нас звуть "працею", хоч вона й беззброжно мала. Дяють Вас, звичайно, будуть. Поет, як що він має хист, бере не тільки вартість, а ще й кількість, а от по Вашому збірникові трудно скласти якусь думку і про Вас і про Шевченка. Мені здаються чудовими вірші "Вдова" ст. 20, ст. 23 "Українська ніч". З мене поганій критик, а через те, пробачте, не могу заплацати належну данину Вашій книжці". Цей лист помічений—VIII, 3 (1887).

Театр і музика.

Городський театр.

Перша гастроль Феліі Лівіно мало нагадувала гастрольний спектакль. Художня опера ("Валькірія"), чудесний ансамбль, обмаль публіки—все це далеко не "гастрольні" атрибути. Що ж, тим більше чести дирекції, що вона дала такий ансамбль, тим більше чести пані Лівіно, що вона для своєї першої гастролі вибрала художню оперу й... тим менше чести публіці, що вона не наповнила театру.

Як про "Валькірію", так і про II виконання в городському театрі нам уже доводилось писати. Що ж до гастрольних, то на оперні горизонти вона безперечно видатне з'явлення. Голос у неї дуже великий по діапазону й силі, дуже симпатичний по тембру й цілком рівний у всіх регістрах. Навіть на останніх верхніх нотах голос звучить повно й без найменшої різкості. Діація—чиста й дуже оригінальна, ніби трохи пестлива. Фразировка—надзвичайно продумана й художня. Нюансировка хоч і не дуже багата, але для Брюнгільди її досить. Інтонация—ідеально чиста. Все це, вкупі з великою сценичною досвідченістю й нешаблонною грою, дає ж-ці Лівіно повне право вважати себе одною з найвидатніших сучасних оперних артисток.

Успіх артистки був нерішучий: публіка, очевидно, вагалась, чи хвалити, чи гудити. Можна, однак, сподіватись, що дальші спектаклі при участі д-ки Лівіно примусять публіку без вагання оцінити високу естетичну вартість артистки. Даремне тільки дирекція призначила такі високі ціни на гастролі д-ки Лівіно.

Театр "Соловцов".

Оперетка Валентінова. Перша вистава трупи Валентінова (8 марта) пройшла з успіхом. Видатних співачих голосів в трупі немає, але є порядні коміки, танцюристи, гарна обстановка. Найбільший успіх мали сатиричні куплети на теми дня. Театр був майже повний.

— Шевченкові роковини в Катеринодарі. 26 февраля, в день 49 роковин смерті Тараса Шевченка правління кубанського "О-ва народи. университетов" упорядкувало в Катеринодарі ввечір, присвячений Кобзареві Українці. На помості стояв бюст поета,

прибраний рушниками та свіжими квітками. На стінах висіли великі малюнки на мотиви Шевченкових поезій. Г. В. Доброскок прочитав українською мовою реферат про життя й поезію Т. Шевченка. Співали на вечері: д-ка Гарина, Клаус, Садовська; д-д Косянина та Таранов. Хор козацького військово заспівав скілька українських пісень. Д-ка Рослякова та д. Доброскок декламували Шевченкові та інші українські вірші. Зала була повнісінька. Окрім цього концерта катеринодарські українці ввечір вночі ще й другий, 13-го марта. На цьому концерті співали два ополученні хора—душ 80 та гратиме симфонічний оркестр. Чистий прибуток з цього другого концерту піде на пам'ятник Шевченкові.

— Шевченкове свято в Єлисаветграді. 17 марта за прикладом минулого року ввечір в Єлисаветграді великий концерт. Чистий прибуток з нього піде на пам'ятник Шевченкові.

В концерті беруть участь майже виключно иногородні для Єлисаветграда сили: Реферат про Шевченка прочтає д. С. Шелухін з Одеси; з Київна запрошено д-юк—М. Старичку й Н. Дорошенко (декламация); д-ку—Лозинську; Войтиченку (дямбали); д. Фурдецького (спів). Прийде на вечер з Харківщини і М. Кропивницький. Торішній концерт в Єлисаветграді дав біля 600 карб. чистого прибутку на пам'ятник Шевченкові.

— Група П. Колесниченка постом гратиме в м. Радзивилові.

— Група Н. Альбіновського 28 февраля закінчила свій сезон у г. Ізмаїлі (на Бесарабі). Града там група у суворовській аудиторії і за п'ять місяців дала 74 спектаклі. По буденних днях збори в яварі місяці падали часом і до 20 карб. З 74-х вистав 14 було російською мовою. Бенефіціанти ввечір брали російські пьєси в надії на кращий заробіток.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

ЮШКОВОРОВСЬКА ВОЛОСТЬ, тарашанського повіту (на Київщині). Згодий. Впродовж кількох останніх років хрещато-ярська і миколаївська сільські громади, юшкворовської волости, ватерпілились багато лиха від місцевого злодія Митрофана Рубіженка. Це молодий ще собі парубок, 25 років, в Миколаївці має власну садибу і хату, але дома ніколи не живе—завжди переходить по лісах та в порожніх оселях і, увійшовши в спілку з злодіями не тільки в околиць них сел, а навіть в сусідніх повітах і губерній, бере в селян все, що попадеться під руки. Сельсько-господарські речі, домашня дробина, скот, коні—все це минало рук Рубіженкових. Окрім того, він ще иноди наскокував на селян і вимагав собі грошей на пияцтво. Супроти Рубіженка, озброєного револьвером і ножом, беззбройні селяне нічого не могли вдіяти, не могли виказати на нього поліції, бо не виходило—свідомо напийтати собі смерть, або червоного півня на свої оселі. Правда, якось мировий суддя був засудив Рубіженка в тюрьму, а також давно колись його поховосько-різками, але все це тільки його розвлягло. Довго міркували селяне, що їм робити з папасником, але нарешті наслідились і склали приговор про вислання його в Сибір. На вдатки в цій справі заплачено 15 карб. Приговора 28 февраля одіслано в губернню на затвердження.

С. ПАСІЦЕЛІ, анянєвського повіту (на Херсонщині). С.-господарське товариство. З початку цього року, на селі у нас відкрився третій кооператив—сельсько-господарське товариство. Повтало це т-во завдяки заходам кількох тутешніх людей з інтелігентції: земського лікаря Г. М. Фідровського, учителя В. С. Любченка та священика о. Андрія Кондратовича. Правління т-ва негайно ввійшло до праці і де-які наслідки цього ми вже маємо: випрохали у земської управи жеребця і бугая для олучного пункта у селі, виклопотали у губернської земської управи субсидію в 250 карб. на розвиток діяльності т-ва, заволять продаж усякого насіння, а тепер ще клопочуть у землеустроительній комісії, щоб дала де-кілька десятин землі для заведення зразкового поля.

Пасіцелі—село виключно х-боробське, але тутешні люди ведуть хазяйство по старосвітському. Нема, здається, ні одного хазяйва, що завів би в себе плодоямні, або травосіяння. Землі у наших селян тут обмаль і єдиним способом поліпшити свою долю, це—більш інтесивна і культурна праця коло землі. Зробити це й постановило своєю метою наше нове сельсько-господарське т-во і може тоді не буде на селі таких злиднів, які панують у нас тепер.

Листування редакції.

Москва, Колодійченкові. Помилки на стільки дрібні, що не варт їх і спростовувати. Конотоп, Вроном. Записку Академії Наук "обь отъінь стъісеній малорусского слова" можна добути в київських українських книгарнях: Безаківська № 8, або Вел.-Домоладирська № 28. Коштує вона 25 коп. без пересилки. Юнаїана, Колодійченкові. Допис надруковано. Оповідання занато роставтуте і для "Ради" не придатне. Житомир, Краєвченко. Гарзяд. Коли хто надіслатиме нам жертви на пам'ятник на могилі Трохима Зинківського, ми пересилатиме їх Вам

Москва, Якименкові. Вам послано листа. Але адресу свою написали Ви так невразно, що рунитися за її певність не можна.

Полтава, Андрищенко. Рукопис одержали. Не шкоду. А що є в ньому интересного, те вже в нас друковано було.

Передадательний № 241. Зверніться до п. Хоменка: Одеса, почт. ящик № 1555, В. К. Фоменку.

С. Степан. Юхимові Колодійченкові. Щоб довідатись, чи матимете Ви право корчувати ліс, зверніться до лісоохоронительного комітету. А як і куди треба Вам писати в цій справі—це повинен Вам розказати той лісничий, що доглядає за лісаньким лісом.

Чигирин, Д. Г. Будимовичу. Зверніться за докладними відомостями й за літературою на таку адресу: "В" О.-П.-Б. отделение Комитета о сельских суеоло-сберегательных и промышленных товариществах. С.-Петербург, Невский 120".

Останучий на Хошимині. За передруки редакції не відповідає. Пришліть № 4 "Вратської Бесіди", якої ми не одержуємо, тоді побачимо де правда.

Н. Млошиско. Пришліть в нашу редакцію. Круті—А. Глу, Бєсов—І. К-во, Бердьянськ—Мар-ну. Додаток вислано закази. Бандер. у-друге.

Справочний одділ.

Календарні відомості.—Середа, 10 марта. Свмч. Киндрата, Киприяна, Діонісія, Павла, Леоніда.

Сх сон. 5 год. 59 хв., зах. сон. 6 год. 16 хв. Театр "Громотиста"—Галка. Т-во "Просвіта"—Збори артистичної комісії. Український Клуб.—Засідання українського наукового т-ва.

Редактор М. Мавлюкський.

Видавцьє С. Чиналошио.

ОПОВІСТКИ

На вїзд шук. лекц. Студ. Адр. м. Нємпріа, на Похїзілі, М. Венгржевоєкому. 10-1458-1

Готове мужське вбрання за 6 р. 50 к.

Де котрі фірми збанкрутували, тож я придбав дуже дешево багачо краму; через те саме маю змогу продавати з високою готові чоловічі костюми; піджак, жилет і штани з матерії усяких кольорів та рисунків розбору "Реформа" з пенютою або ж англійського сукна, ціною 6 р. 50 к., фасон—останньої моди. Заовляючи, треба подавати мірку або номер. Костюми кращого розбору—8 р. 75 к., найкращого "Прима"—10 р. 50 к.

Виснога також з усіх тих крамів одіраю по 4 1/2 ар. Реформа III розбору за 3 р. 50 к. Англійське сукно II розбору 6 р. 25 к. Розбор "Прима"—8 р. Як не буде до вдоволи, повертаємо гроші, або ж обміняю на инше. Мата-ЛОДЗЬ І ОТД. З. Ключковського, № 13. Р. зли 3-1440-3

Вийшли в друку твори І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

Повість й оповідання, Том I. 2-ге вид. Київ: 1910 року. Ціна 1 р. 50 к.

Біда бабі Парасці Гришисі. оповідання, 1909 р. Ціна 4 к.

Біда бабі Палажці Солов'їсі, оповідання, 1909 р. Ціна 6 к.

ПРОДАЮТЬСЯ: в книгарні бувш. "Київск. Стар.", Безаків. № 8, в магазинах: Евг. П. Черешовського, фонд. Зі Леона Ізг.-ковського, Хрещатині. Друкується і незабаром вийде VII том нових повістей і оповідань, ще не друкованих. 20-1404-11

ПРОДАЄТЬСЯ НОВА КНИЖКА: В. ЩЕРБАКІВСЬКИЙ. АРХИТЕКТУРА

у рїзних народів і на Україні.

(В тексті 232 ілюстрації).

На звичайному папері 1 карб., на веленовому 1 карб. 60 коп. Купувати можна в книгарні "Київск. Стар.", Київ, Безаківська № 8. 00-1806-20

Т-во "ПРОСВІТА" у Київї

Вийшла в друку і продається нова книжка

Про Буковину

та життя буковинських українців. 3 малюнками. Написав В. Доманицький. Ціна 10 коп.

Склад видання в "Просвіті", (Троїцька площа, Народий дім). Продається по всіх книгарнях у Київї. 10-1413-6

НОВА КНИЖКА: СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ.

Муза гніву та зневірря.

№ 9-й серії "Памі справи". 42 стор. Ціна 8 коп.

Склад видання в "Українській книгарні", Київ, Безаківська № 8. 00-1367-13

НОВОЕ СРЕДСТВО ДЛЯ МОЙКИ БѢЛЫХ ЮРКСИЛЬ. СОВЕРШЕННО УСТРАНЯЕТ НЕОБХОДИМОСТЬ СТИРКИ БЕЗЪ ХЛОРА! БЕЗЪ СОДЫ! БЕЗЪ МЫЛА!

НОВИНА В фотографії.

Шляхом досвіду на протязі 15-ти літ власної практики в фотографуванні і пересвідчився, що можна замість пластинок живити для фотографування кожний бромоірибний папір і мати одразу позитив замість негативів. Од цього затрати меншає на 50%, і швидче виробляється карточка—на протязі яких небула 10 хвилин. Повне навчання внозага за 1 р. 50 к. з пересил. Адр.: Харків, Колчигинський пер. № 18, А. Введосовському. 10-1428-6

ВИДАВНИЦТВО "ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА".

Книжка перша: КОМЕДИЇ.

(1. На ліх осадинах. 2. Лязком брехав—но ціпом махати. 3. Мовчанка не шумить, годововий не сушить). Ціна—25 коп.

Продається по всіх українських книгарнях. 10-1434-3

2 р. ХОВИЖА! Портрет

з кольоровим ефектом! Побільше правки негарного писання за 5 р. і бурхальний за 10 р. Хрещатик, д. 48, кв. 8. А. С. Шиманський. Відділ у Кременчуці, Євратиринська 7, д. Липинна. 10-1445-3

На увагу цукроварням!

Майстерня тепломірів (термометрів) шкляних і металювих. Також склад водомірних апаратів, шкелок, лабораторних приладів і воляких оптичних струментів. Київ, Фундуклеївська № 5.

В. УСЕНКО. Тел. № 1625. ЦІНИ СПРАВЕДЛИВІ.

10-1417-7

Склад ГОДИННИКІВ і коштовн. річей КЛАВДІЯ РОГИНСЬКОГО.

До контракт прїгот. велик. вибір годинників різн. фабрик, браслетів, брошок, перстнів, шпюнок, медальонів, ланцюжків модн. золот. СТОЛОВЕ СРІБЛО 18 1/2 КОП. ЗАПАС С 84 ПР. ПО 2 30Л. ОУДАМИ. Фірма існує з 1858 р. Прейс-куранти (цінники) висл. безплатно. ср.-1381-6

ПІДПИСКА НА 1910-ий РІК "РІДНИЙ КРАЙ"

5-й рік видання.

Виходить в Київї, 4 рази на місяць, з ілюстраціями, під редакцією О. Пчілки (О. Носач). Містять статті про громадські справи, звістки з життя на Україні й в інших сторонах, оповідання, пьєси для театру, вірші, відомості господарські, звістки про українські книжки, про театр і инше місцево, дописи, оповістки. Ціна "РІДНОГО КРАЮ", з пересилкою, на рік 4 р., на півроку 2 р., на 3 місяці 1 р. Рідний Край з ілюстрованим місячним додатком

"МОЛОДА УКРАЇНА"

(єдина українська часопись для дітей), коштує на рік—5 р., на півр.—2 р. 50 к., на 3 м. і 1 р. 25 к. "Молода Україна" окремо од Рідного Краю—2 р. на рік, 1 р. на півроку. Адрес: Київ, Мар.-Володимирська ул., № 115. ВСІ ЦІНИ І ДЛЯ ЗАГРАНИЦІ ОДНОВІ. Для сільських учителів, для сільських кооперативних і сільських господарських товариств "Рідний Край" без "Молодої України" 3 руб., з "Молод. Укр." 4 руб.

Видання "Благотворительного Общества изда- ния общепольных и дешевых книг"

- № 1. Користини зирятка: кажань, ижакъ та критъ, О. Степовыка (выдання друге зъ, 3 малюнками) ц. 3 к.
№ 2. Про хорювину, О. Степовыка (выд. друге) ц. 5 к.
№ 3. Молодыня боротба, Ганни Барвинокъ ц. 1 к.
№ 4. Орися, П. Кузиша (зъ 4 малюнками) ц. 2 к.
№ 5. Вирна пара, Ганни Барвинокъ ц. 3 к.
№ 6. Божьямичило (выд. друге, зъ 23 мал.) Ф. И. Немоловского ц. 10 к.
№ 7. Оповідання про Антона Головатого, М. Комаря (зъ 5 малюнками) ц. 5 к. (векон. 10 к.)
№ 8. Оповідання про Тараса Шевченка, О. Коныского (зъ 3 портрет. и 1 малюнкомъ) (векон. 5 к.) ц. 2 коп.
№ 9. Розмова про сельське хазяйство, кн. ІГ, Выноград, Е. Чыкаловка (выд. 2-е, зъ 13 малюнками) ц. 6 к.
№ 10. Розмова про сугомы на ролатій зудоби, С. Ваганова ц. 3 к.
№ 11. Выновыцка, П. Кузиша (зъ портр.) ц. 2 к. (век. 5 к.)
№ 12. Оповідання про Володана Хмельницкого, М. Комаря (зъ 3 портр. и 6 малюнками) ц. 8 к.
№ 13. Видъ чого смерла Меласа (про дифтеритъ), Г. Коваленко ц. 3 к.
№ 14. Оповідання про Ивана Котляревского, В. Гринченка (зъ 1 портр. и 2 мал.) ц. 3 к. (век. 5 к.)
№ 15. Розмова про сельське хазяйство, кн. ІІІ, Сілки травм, Е. Чыкаловка (выд. 1-я и 2-я) ц. 5 к.
№ 16. Добра порада, М. Загирни (про скажонную, выд. друге) ц. 3 к.
№ 17. Оповідання про селена Гривку, В. Гринченка (зъ портретомъ) ц. 3 к.
№ 18. Про пошесты або ижы зворобы, В. Ишненецкого (выдання друге) ц. 3 к.
№ 19. Розмова про сельське хазяйство, кн. ІІ, Хуроба, Е. Чыкаловка (выд. 2-е, зъ 20 мал.) ц. 6 к.
№ 20. Розмова про сельське хазяйство, кн. І, Сада, Е. Чыкаловка (зъ 36 малюнками) ц. 10 к.
№ 21. Кто работъ, той и має (про Гарибальда) ц. 6 к.
№ 22. Розмова про сельське хазяйство, кн. І, Торный паръ та плодоямны, Е. Чыкаловка (выд. 3-е, выпр.а, и доповн., зъ 2 малюнк.) ц. 4 к.
№ 23. 1-е издание одобр. Учен. Ком. М. З. и Г. И. и допущ. М. Н. Пр. въ библ. начальной, унны. и въ народн. читальни и библиотекы. Презирьяно Харьк. Общ. Сел. Хоз. большою сребр. медалью. ц. 5 к.
№ 24. Изъ выдано машинкою иждитымъ выд. 2-е, зъ портретъ Стефансона, М. Загирни ц. 3 к.
№ 25. Изъ обещанъ пакъ и машиц (про господарство), М. Ганька ц. 3 к.
№ 26. Наймычка, поема Т. Г. Шевченка (зъ 30 мал.) ц. 3 к. (век. 10 коп.)
№ 27. Пригоды на затурі, О. Русова (метеорологія, зъ 18 мал.) ц. 5 к.
№ 28. Божья скра, оповідання про Рафаила, О. Русовой (зъ 15 малюнк.) ц. 5 к. (век. 10 к.)
№ 29. Катерина, поема Т. Г. Шевченка (зъ 15 мал.) ц. 5 к. (век. 10 к.)
№ 30. Ходимо за Ныц, О. Коныского (зъ 9 мал.) ц. 5 к. (век. 10 к.)
№ 31. Вилко (чптанка), О. Выноуенка (зъ 120 мал.) ц. 35 к. (век. 60 к.)
№ 32. Сильскыя пригоды (про напасы), Т. Рыльського ц. 5 к.
№ 33. У дитини толова болять—у матери сердце (якъ годувати та доглядати малыцъ дитой), Г. Задери ц. 5 к.
№ 34. Лидъ земле, оповід. про шахты, М. Загирни (выд. 2-е, зъ 8 мал.) ц. 12 к.
№ 35. Оборонца покрайденыхъ, опов. про Ливнозана (зъ портр.), М. Загирни ц. 10 к.
№ 36. Мале та розуме, опов. про мурашок (зъ 2 мал.), П. Е. ц. 8 к.
№ 37. Середь выноградныхъ пиденной Францыи, С. Русовой (зъ 10 мал.) ц. 6 к.
№ 38. Изъ видирито Новий Светъ, Д. Дорошанка (зъ 7 мал.) ц. 5 к.
№ 39. Товарищскыя крамники, В. Доманицкого ц. 3 к.
№ 40. На хромидскій работы (про П. Кузиша), Д. Дорошанка ц. 5 к.
№ 41. Пероучителі славныя (про Кирилла и Мефодія), А. С.—го (зъ 5 мал.) ц. 5 к.
№ 42. Права шо-до выборны, книжка дуга, К. Квиткы ц. 5 к.
№ 43. Права шо-до выборны, книжка дуга, К. Квиткы ц. 5 к.
№ 44. Петрусьевъ сонъ, М. Ловицького (зъ малюнк.) ц. 5 к.
№ 45. Вжытки сельскыя на Полтавщині, В. Василенка ц. 10 к.
№ 46. Вжытки сельскыя на Полтавщині, В. Василенка ц. 10 к.
№ 47. Початки науки про права конституційні, К. ц. 6 к.
№ 48. Якъ алоде жыють у Норвегій, С. Р. ц. 6 к.
№ 49. Оповідання про Вука Караджича, А. Веретельника ц. 5 к.
№ 50. Смерть за правду (про І. Гуца) В. Доманицкого ц. 5 к.
№ 51. Про стары часы на Україні, М. Грушевського (зъ 40 мал.) ц. 20 к.
№ 52. Про народоправство, Кн. І. Скаренка ц. 6 к.
№ 53. Якъ розводити основний бир на тиску, П. Бородавського, з малюнками ц. 10 к.
№ 54. Химія, Мазуренка, з малюнками ц. 15 к.
№ 55-а. Ветеринарні поради, Книжка І. Зверхні хворобы, В. Корольова, 3 малюнк. ц. 12 к.
№ 55-б. Ветеринарні поради, Книжка ІІ. Хворобы на кониті, В. Корольова, 3 малюнк. ц. 10 к.
№ 55-в. Ветеринарні поради, Кн. ІІІ. Хворобы шкури, В. Корольова, 3 мал. ц. 8 к.
№ 55-г. Ветеринарні поради, Кн. ІV. Внутрішні хворобы, В. Корольова, 3 мал. ц. 12 к.
№ 55-д. Ветеринарні поради, Кн. V. Пошесты на худобі, В. Корольова, 3 мал. ц. 12 к.
№ 55—Скотомовичевы. (Всі 5 книжокъ Ветеринарныхъ порадъ вкупі зъ додаткомъ), 3 40 мал. (225 сторінокъ). Векр. лікаря В. Корольова ц. 50 к.
№ 56. Проурабовського, Гр. Соболюбиній. ц. 6 к.
Ці книжки продаються книгарямъ за знизкою 40% на готові гроші, або 30% на комісію. Рахунки при останній умові зводяться двічі на рік: у січні і липні місяці кожного року.

Благотворительное общество издания общепольных и дешевых книгъ. С.-Петербургъ, Почтовый ящикъ № 261. 10-44-50